

e-NIEUWS
18-11-2011

e-NIEUWS bestaat uit nieuwsberichten die eerder op de VTW-website hebben gestaan en nieuwe artikelen. Leden en relaties van de VTW ontvangen e-NIEUWS automatisch en hoeven zich niet aan te melden. Andere geïnteresseerden kunnen zich aanmelden via de website.

Bent u lid en ontvangt u toch geen e-NIEUWS dan is uw e-mailadres niet bij de VTW bekend. In dat geval wordt e-NIEUWS naar het algemene e-mailadres van de corporatie gestuurd. Wilt u e-NIEUWS zelf ontvangen geef uw e-mailadres dan door aan de [ledenadministratie](#).

Donderdag 24 november 2011: Themabijeenkomst over rol RvC bij herijking strategie corporatie

Themabijeenkomst na AV

Op donderdag 24 november a.s. vindt in Landgoed de Horst te Driebergen een themabijeenkomst plaats over de rol van de RvC bij het herijken van de (meerjaren) strategie van de corporatie. De bijeenkomst start om 18.00 uur, na afloop van de Algemene Vergadering die een uur eerder begint. Ga naar de website van de VTW voor [meer informatie over de aanmelding en het verkrijgen van vergaderstukken](#).

Leo Bartelse (voorzitter RvC Rijswijk Wonen) en Jan Leo van Deemter (directeur-bestuurder Rijswijk Wonen) gaan vanuit hun ervaringen bij Rijswijk Wonen in op: het nut en de noodzaak van het herijken van de strategie, de rol van de RvC bij de strategiebepaling en scenario-analyse als 'tool' voor het herijken van de strategie. Dit doen zij in een vraaggesprek onder leiding van Quintis. Uiteraard is hierbij volop gelegenheid tot interactie. Aan de hand van stellingen wordt de mening van de zaal gevraagd die direct in het scenariomodel wordt gestopt. Ook is gelegenheid tot het stellen van vragen en uitwisselen van ervaringen.

De VTW zal de komende tijd regelmatig aandacht besteden aan de rol van de RvC bij de strategie van de corporatie.

Deloitte maakt voor de VTW een [presentatie over Venootschapsbelasting en strategie](#).

Hoe komen interne toezichthouders aan hun informatie?

In de beeldvorming zijn commissarissen die een vertrouwensrelatie onderhouden met hun bestuurders watjes. Dat interne toezicht moet veel steviger, zo predikt de huidige tijdgeest. Commissarissen van woningcorporaties en andere governance-deskundigen reageren vanuit de praktijk.

Lees het [artikel dat verscheen in AedesMagazine 22/2011](#). Aan het woord komen onder andere Jaap van Manen (hoogleraar Corporate Governance aan de Rijksuniversiteit Groningen), Jan van de Molen (directeur CFV), Marius Frank (voorzitter van de RvC van Seyster Veste in Zeist en 4.450 vhe), Constant Korthout (RvC-voorzitter van Vidomes met vestigingen in Delft, Leidschendam-Voorburg Rijswijk, en Zoetermeer en 18.000 vhe), Arie de Jong (RvC-lid van Antonius van Padua in Noordwijkerhout en 2.190 vhe) en Greetje Lubbi (vice-voorzitter VTW).

Criteria voor goed intern toezicht

De VTW heeft in de notitie 'Intern toezicht. Het team en de spelers' de belangrijkste [criteria voor een goed intern toezichthoudend orgaan](#) in woningcorporaties in kaart gebracht. Deze staan beschreven op de website van de VTW. Van de notitie is ook een folder gemaakt. Deze kunt u gratis bestellen via het [VTW-bureau](#).

Harde en zachte criteria

Harde en meetbare criteria en eisen bieden onvoldoende garanties voor goed intern toezicht. Minstens zo belangrijk zijn de heersende groeps cultuur in een raad van commissarissen en de houding en het gedrag van de individuele commissarissen.

De [criteria voor de raad van commissarissen als groep](#) en de [criteria voor de individuele commissaris](#) zijn apart benoemd. Uiteraard vormen ze wel één geheel en kunnen ze in een [continu toetsingsproces](#) op verschillende niveaus worden beoordeeld. Voor de voorzitter van de raad van commissarissen, die een specifieke verantwoordelijkheid heeft voor het functioneren van de raad en zijn leden, gelden aanvullende criteria. Lees meer over de [criteria voor de voorzitter](#).

Raad van State: Vogelaarheffing voor aandachtwijken is rechtmatig

Het Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV) mocht in 2008 en 2009 aan nagenoeg alle woningcorporaties de zogenoemde Vogelaarheffing opleggen. Dit blijkt uit een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van 2 november 2011 in een zaak tussen in totaal 76 woningcorporaties en het CFV. Tegen de uitspraak is geen hoger beroep mogelijk.

In het geschil tussen de woningcorporaties en het CFV oordeelde de rechtbank in Utrecht in november 2010 nog dat de Vogelaarheffing onrechtmatig was. Tegen deze uitspraak is vervolgens hoger beroep ingesteld bij de Raad van State. Lees de [uitspraak](#) van de Raad van State (zaaknummer 201100211/1).

Dossier Herziening woningwet

In mei 2011 is het wetsvoorstel herzieningswet toegelaten instellingen volkshuisvesting (woningwet) naar de Tweede Kamer gestuurd. De VTW heeft voor u alle relevante informatie over dit wetsvoorstel op een rij gezet, zoals de officiële overheidsdocumenten. Kijk op [dossier Herziening woningwet](#).

Thuisvester en OFW winnen Het Glazen Huis 2011

Woningcorporaties Thuisvester en OFW zijn beloond met de Glazen Huis-prijs voor het meest transparante jaarverslag 2010. De winnaars zijn door de jury gekozen uit 125 jaarverslagen van woningcorporaties. Hiervan waren er [8 genomineerd](#). Jury-voorzitter Jan Terlouw reikte de prijzen uit tijdens het Aedes-congres op 17 november.

Winnaars

De algemene prijs is gewonnen door Thuisvester uit Oosterhout. Uit het juryrapport: 'Thuisvester heeft een jaarverslag gemaakt dat in de volle breedte van het beoordelingskader hoog scoort. Bovendien bevestigt het verslag dat ook na een fusie heel snel een hoog verantwoordingsniveau kan worden behaald'. OFW uit Dronten ontving de themaprijs 'Verantwoorden over duurzaamheid'. De jury besloot Waterweg Wonen een oeuverprijs toe te kennen voor de introductie van het rendementsmodel. Kijk op www.glazenhuisprijs.nl voor de juryrapporten.

Laatste jaar Het Glazen Huis

De initiatiefnemers van Het Glazen Huis hebben besloten dat de prijzen voor de beste jaarverslagen voor het laatst zijn uitgereikt. De verantwoording door corporaties is inmiddels sterk verbeterd. Daarnaast zijn internet en sociale media steeds belangrijker voor de verantwoording door woningcorporaties. De opzet van Het Glazen Huis doet daaraan onvoldoende recht.

Minder misstanden corporaties gemeld

Het meldpunt integriteit woningcorporaties heeft in de afgelopen anderhalf jaar minder meldingen binnengekregen. Het bestaat sinds april 2009 en ontving er in het eerste jaar van zijn bestaan 235. Sindsdien kwamen er nog 134 meldingen bij: begin deze maand stond de teller op 369 in totaal.

[Lees verder.](#)

Vragen over de visitatie voor de kleinste corporaties

Visitatie is voor de allerkleinste corporaties nog steeds een relatief grote belasting. Daarom is er vanaf 1 oktober 2011 een aangepaste visitatiemethodiek beschikbaar voor corporaties met minder dan 500 verhuureenheden. Waarom is dat en hoe gaat dat in zijn werk?

[Lees verder.](#)

Wetsvoorstel normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

In de [e-NIEUWS special over de WNT van 17 oktober 2011](#) vindt u alle relevante informatie over het wetsvoorstel normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector. Dit wetsvoorstel is in oktober in de Tweede Kamer behandeld. Wanneer de behandeling in de Tweede Kamer wordt voorgezet is nog niet bekend. De VTW houdt u op de hoogte.

Europese Commissie wil aanpassing btw-behandeling commissariaten

Op 29 september jl. heeft de Europese Commissie Nederland gevraagd om de btw-behandeling van commissariaten aan te passen. De Europese Commissie is van mening dat een commissaris al bij één commissariaat wordt beschouwd als btw-ondernemer.

In Nederland wordt goedgekeurd dat de commissaris bij de vervulling van niet meer dan vier commissariaten niet als btw-ondernemer wordt gezien. Hij hoeft dan geen btw te voldoen over de ontvangen commissarisbeloning, maar mag ook geen btw in aftrek brengen op gemaakte kosten. Ook kunnen bij het vaststellen van het aantal commissariaten een aantal commissariaten buiten beschouwing blijven, onder andere waarvoor geen vergoeding wordt ontvangen of een vergoeding die niet aan de loonheffing is onderworpen. Is het commissariaat nauw verbonden met, of ligt het in het verlengde van andere beroeps- of bedrijfsactiviteiten, dan is wel sprake van een btw-plicht voor het uitoefenen van het commissariaat. Dit komt volgens de Staatssecretaris voor bij advocaten, belastingadviseurs en personen met een soortgelijk beroep.

Mogelijke gevolgen

Het feit dat de Europese Commissie Nederland heeft gesommeerd de regeling aan te passen, hoeft niet te betekenen dat deze zal komen te vervallen. Nederland kan namelijk weigeren de regeling aan te passen, waarna een inbreukprocedure voor het Hof van Justitie volgt. In die procedure wordt de Europese Commissie of Nederland dan in het gelijk gesteld.

Honoreringscode Commissarissen: inclusief of exclusief btw?

De Honoreringscode Commissarissen bepaalt dat de bedragen in de code bruto bedragen zijn, dat wil zeggen inclusief eventueel in te houden of te betalen premies volksverzekering of belastingen. Maar de code zegt niets over of de bedragen in de code exclusief of inclusief eventueel verschuldigde btw is. Binnenkort verschijnt een notitie van de VTW waarin hierop nader zal worden ingegaan.

Onderzoek grondposities en projectontwikkeling bij woningcorporaties

Het CFV publiceerde enige maanden geleden het '[Onderzoek grondposities en projectontwikkeling bij woningcorporaties](#)'.

Risicobeheersing heeft tegenwoordig de volle aandacht van corporaties. Uit onderzoek van het Centraal Fonds Volkshuisvesting blijkt dat risicobeheersing van corporaties op het gebied van grondposities en projectontwikkeling nog tekortkomingen kent.

Grondposities en projectontwikkeling

Grondverwerving is van belang voor de nieuwbouwproductie en daarmee voor het kunnen voorzien in de behoefte aan betaalbare woningen voor de doelgroep. Maar het brengt ook risico's met zich mee. De afgelopen jaren is het financiële belang van grondposities van corporaties sterk gestegen. Projectontwikkelingsactiviteiten van corporaties richten zich de laatste jaren niet alleen meer op het realiseren van huurwoningen voor de eigen portefeuille. Ook commerciële activiteiten, zoals ontwikkeling en/of exploitatie van koopwoningen of maatschappelijk vastgoed, spelen een belangrijke rol. Hierbij lopen corporaties forse risico's.

Aanbevelingen

Het Fonds doet op grond van het onderzoek een aantal aanbevelingen. Het formuleren van specifiek beleid voor grondposities en risicovolle projecten is de basis. Vervolgens dient dat beleid te worden vertaald naar duidelijke doelstellingen, goede procedures en verslaglegging en documentatie. Ook beveelt het Fonds de corporaties aan een integraal risicomanagementsysteem op te zetten. Er dient zicht te zijn op de projectrisico's en op de bedrijfsrisico's. De raad van commissarissen moet een toezichtkader formuleren. De interne en externe verantwoording over (de beheersing van risico's van) grondposities en projecten kan tenslotte ook beter.

Noteer alvast in uw agenda

Donderdag 27 september 2012: Jubileumcongres VTW

In 2012 bestaat de VTW 10 jaar. De VTW wil het lustrumjaar benutten voor een strategiediscussie. Hiervoor zal in 2012 onder meer een behoefte- en tevredenheidsonderzoek worden gehouden onder leden en andere stakeholders zoals corporatiebestuurders. Het onderzoek moet hun oordeel, behoeften en verwachtingen in kaart brengen over de VTW en over (de toekomst van) het interne toezicht. De strategiediscussie wordt afgerond tijdens een feestelijk lustrumcongres waarop de onderzoeksresultaten worden gepresenteerd.

Andere bijeenkomsten in 2012

Op donderdag 7 juni 2012 wordt de voor de tweede keer de 'Dag van het Interne Toezicht' georganiseerd door de VTW en de toezichthoudersverenigingen in de zorg, het onderwijs en de kinderopvang.

De Algemene Vergadering van de VTW met aansluitend een themabijeenkomst over een actueel onderwerp, is gepland op dinsdag 19 juni 2012.

Nieuwe handreikingen

Om haar leden te ondersteunen bij de uitoefening van hun functie publiceert de VTW regelmatig handreikingen over onderwerpen die voor de interne toezichthouder relevant zijn. Leden ontvangen altijd automatisch gratis een exemplaar per post.

Ook niet-leden en andere geïnteresseerden kunnen de handreikingen bestellen bij het [VTW-bureau](#) onder vermelding van de titel en het aantal gewenste exemplaren. De vermelde prijzen zijn inclusief BTW en exclusief verzendkosten.

Corporaties waarvan een of meer leden van de RvC lid zijn van de VTW, kunnen voor 100 euro per jaar een abonnement afsluiten. Zij ontvangen dan automatisch alle handreikingen die dat jaar verschijnen plus VTW-Nieuws en e-NIEUWS. Aanmelden hiervoor kan via het [VTW-bureau](#).

Een [compleet overzicht van alle handreikingen](#) vindt u op website van de VTW.

NIEUW: De Huurderscommissaris

'De huurderscommissaris' biedt een praktische handreiking voor de invulling van het recht van huurdersorganisaties om een bindende voordracht te doen voor ten minste twee leden van de raad van commissarissen. Deze leden worden huurderscommissarissen genoemd.

De handreiking bevat veel concrete informatie en aanbevelingen. Aan de orde komen onder andere de rol en taak van de 'huurderscommissaris', de profielschets, werving en selectie en de benoeming. Ook worden tips gegeven om heldere afspraken te maken met de raad van commissarissen om onenigheid te voorkomen.

Met het uitbrengen van 'De huurdercommissaris' willen VTW en Woonbond de kans vergroten dat de huurdersorganisatie een goede kandidaat-huurderscommissaris voordraagt en dat de raad van commissarissen deze voordracht overneemt en deze kandidaat benoemt.

NIEUW: De werkgeversrol van de Raad van Commissarissen bij woningcorporaties

De Raad van Commissarissen is, naast toezichthouder en klankbord, ook werkgever van het bestuur. De invulling van de werkgeversrol van de Raad van Commissarissen staat, mede door de maatschappelijke discussie over (het normeren van de) beloningen van bestuurders en incidenten in de corporatiesector, volop in de belangstelling. Om commissarissen bij deze belangrijke taak te ondersteunen heeft de VTW een nieuwe handreiking ontwikkeld: 'De werkgeversrol van de raad van commissarissen bij woningcorporaties'.

De handreiking gaat in op concrete aspecten van het werkgeverschap. Behandeld worden de juridische achtergronden, governance aspecten en het human resource management. De Sectorbrede beloningscode, de Governancecode Woningcorporaties en andere wet- en regelgeving worden in dit verband ook besproken.

NIEUW: Naar een toezichts- en toetsingskader voor woningcorporaties

De handreiking biedt commissarissen bij woningcorporaties een handvat om een specifiek toezichts- en toetsingskader te ontwikkelen waarmee in goed overleg met de bestuurder verantwoord, bewust en gestructureerd toezicht kan worden gehouden.

Goed toezicht hangt meer af van mentaliteit en oog hebben voor de zogenaamde soft controls dan van een verzameling goed geformuleerde en doortimmerde kaders. Deze zijn slechts een hulpmiddel en geen doel op zich. Maar toezichts- en toetsingskaders horen er wel degelijk bij om het toezichthouden goed te laten verlopen. De handreiking maakt de kaders toegankelijk en overzichtelijk.

Workshopprogramma 2012

In 2012 biedt de VTW verschillende workshops aan voor leden van raden van commissarissen van woningcorporaties. Deze vinden verspreid over het jaar en vaak meerdere keren plaats. Zie het overzicht hieronder.

Nog niet alle data zijn bekend. De data van de workshops die in de eerste helft van 2012 zullen plaatsvinden worden in december bekend gemaakt. U kunt zich vanaf januari 2012 aanmelden hiervoor aanmelden. De data van de workshops die in de tweede helft van 2012 zullen plaatsvinden worden voor de zomer bekend gemaakt.

'Nieuw overheidsbeleid en implicaties voor corporatie' – Actualiteit

Op 16 februari 17.00 – 21.00 uur en in de 2^e helft van 2012

Informeert u over de implicaties van recent overheidsbeleid voor de woningmarkt en de corporaties. Geeft voeding voor gedachtevorming over implicaties voor uw eigen corporatie. Aan de orde komen onder meer: EU-beschikking en tijdelijke ministeriele regeling DAEB, nieuwe woningwet en eventuele vermogensplitsing, huurbeleid en woningtoewijzing. Johan Conijn, bijzonder hoogleraar Woningmarkt aan de UvA en directeur Ortec Finance leidt u door de complexe materie.

'De wereld van de woningcorporatie' – Basis

Maart 2012 en in de 2^e helft van 2012

Schetst de eigenaardigheden van de wereld van de woningcorporatie en verdiept het inzicht in en de meningsvorming over de positie van corporaties en wat dat betekent voor de taak van de RvC. Richt zich vooral op commissarissen die nieuw zijn in de sector van de volkshuisvesting. Degenen die de sector kennen, kunnen hun kennis up-to-date houden en verdiepen.

'Corporate Governance en de rol van de RvC' – Basis

In de 1e helft van 2012

Heeft als doel om uw inzicht in de rol van de RvC en het omgaan met lastige situaties te verdiepen, tegen de achtergrond van het huidige denken over good governance en de toenemende eisen van wet- en regelgeving. Daarbij staan de drie kerntaken van de RvC centraal (toezicht houden, als klankbord fungeren en het werkgeverschap richting de bestuurder) en de voorwaarden om die goed te kunnen vervullen. Richt zich vooral op commissarissen met beperkte ervaring als toezichthouder.

'Basiskennis voor toezicht op financiën' – Basis

April 2012 en in de 2e helft van 2012

Legt een goede basis voor het begrijpen en hanteren van financiële systemen zoals jaarrekening, begroting, investeringsvoorstellen en kasstroommanagement. Richt zich ook op wat specifiek is voor woningcorporaties, zoals waarderingssystemen, 'onrendabele top' en beoordelingssystemen van externe toezichthouders. Is bedoeld voor commissarissen die de basiskennis op financieel gebied niet hebben of zich daarin niet voldoende thuis voelen.

'Projectontwikkeling en vastgoedtransacties' – Basis

Op 28 februari 2012 10.00-17.30 uur en in de 2e helft van 2012

Biedt inzicht in de wereld van projectontwikkeling en vastgoed en basiskennis om te weten waarop als RvC te letten bij het beoordelen van voorstellen en het volgen van de voortgang van projecten en vastgoedtransacties. Is bedoeld voor commissarissen die niet thuis zijn in projectontwikkeling en vastgoed. Eric Kemperman, directeur PCO BV en commissaris bij enkele corporaties, en Leon Hoppenbrouwer, notaris bij AKD, leiden u door de materie.

NIEUW 'Het commissariaat: blijvend in ontwikkeling' – Verdieping

Op 9 februari 2012 15.30 – 21.00 uur en in de 2e helft van 2012

Richt zich op ervaren commissarissen die hun zienswijze op het commissariaat in gesprek met collega's en ervaren sprekers willen herijken en aanscherpen en die hun inzichten in het omgaan met lastige situaties willen verbreden en verdiepen. De sprekers komen 'van buiten' de sector. Het zijn Paul Schnabel (directeur Sociaal en Cultureel Planbureau en toezichthouder in bedrijfsleven en bij maatschappelijke organisaties) en Niek de Jong (toezichthouder in de zorg, voormalig algemeen directeur van Zorgverzekeraars Nederland en voormalig voorzitter van ActiZ)

'Volkshuisvesting: strategie en verantwoording' – Verdieping

In mei 2012 en in de 2e helft van 2012

Gaat in op strategieontwikkeling en de verantwoording over de realisatie daarvan, met volkshuisvestelijke doelen als vertrekpunt en rekening houdend met de financiële voorwaarden. Bijzondere kenmerken van strategieontwikkeling bij corporaties worden eruit gelicht, zoals het strategischvoorraadbeleid en de rol van stakeholders. Er wordt ingegaan op de methode van scenarioplanning. Aandacht krijgt ook de verantwoording over de realisatie van de gekozen strategie. De rol van de RvC bij strategieontwikkeling en het volgen van de realisatie wordt uitgediept.

'Risicomanagement' – Verdieping

In maart 2012 en in de 2^e helft van 2012

Geeft inzicht in wat risicomanagement is, wat de bemoeienis van de RvC met risicomanagement moet zijn en hoe de RvC toezicht op risicomanagement in praktijk kan brengen. Het gaat om zaken als: het identificeren van risico's, het beoordelen van hun zwaarte beoordeeld, het bepalen van de risicoacceptatie voor de eigen corporatie en het beheersen van de risico's. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan de risico's die nu breed in de sector spelen.

'Stakeholders en visitatie' – Verdieping

In mei 2012

Geeft inzicht in de bedoeling van de dialoog met stakeholders en ideeën voor de inrichting daarvan. Bijzondere aandacht krijgt de rol van de RvC richting interne en externe stakeholders. De workshop gaat verder in op ontwikkelingen op het gebied van visitaties en geeft praktische handvatten voor het inrichten en omgaan met de visitatie aan de hand van een voorbeeld uit de praktijk.

NIEUW 'Toetsingskader en informatievoorziening' – Verdieping

In april 2012 en in de 2^e helft van 2012

Het werken met toetsingskaders moet bijdragen aan de verdere professionalisering van de RvC. Een tweetal toetsingskaders wordt in de herziene Governancecode concreet genoemd, namelijk voor investeringen en verbindingen. De workshop geeft inzicht in wat met toetsingskaders wordt bedoeld en hoe zij het toezicht kunnen professionaliseren. Nauw verbonden met dit thema is de vraag welke informatie de RvC nodig heeft en hoe die te verkrijgen. Ook daarvoor worden handvatten gegeven.

'Verbindingen en andere juridische vraagstukken' – Verdieping

In juni 2012 en in de 2^e helft van 2012

Is bedoeld om de kennis van en het inzicht in belangrijke juridische vraagstukken voor de commissaris te vergroten. Bijzondere aandacht krijgen verbindingen: verschillende vormen van verbindingen en mogelijkheden voor de RvC om er effectief toezicht op te houden. De eisen aan de commissaris worden aangescherpt en daarmee ook zijn/haar aanspreekbaarheid en aansprakelijkheid. Ook daar wordt op ingegaan.

NIEUW 'De RvC als effectief team' – Verdieping

In de 2^e helft van 2012

Als toezichthouder is de RvC continu bezig zich een beeld van het functioneren van de corporatie te vormen en zo nu en dan een besluit te nemen. De effectiviteit van het team hangt in grote mate af van de kwaliteit van de oordeels- en besluitvorming. De workshop verdiept het inzicht in de psychologische processen en de dynamiek in de groep die effectief functioneren van de RvC kunnen hinderen. Het herkennen van die processen maakt het mogelijk om ze bij te sturen.

'Financiën voor specialisten' – Specialisatie

In maart 2012 en in de 2^e helft van 2012

Richt zich op commissarissen met financiën als speciaal aandachtsgebied, die hun kennis van financiële sturing en toezicht willen verdiepen. Vertrekpunt is het business model voor corporaties. Dat is bepalend voor de 'knoppen' waaraan je kunt draaien en waarop als toezichthouder te letten. Er worden financiële indicatoren voor sturing en monitoring besproken. De workshop besteedt ook aan nieuwe ontwikkelingen en hun implicaties voor financiële sturing en verantwoording, zoals de ministeriele regeling DAEB en nieuwe verslaggevingsregels.

'De RvC in de werkgeversrol' – Specialisatie

In de 2^e helft van 2012

Gaat in op werkgeverstaken van de RvC, met accent op het beoordelingsgesprek en de arbeidsvoorwaarden. Richt zich vooral op commissarissen die als lid van de remuneratiecommissie voorstellen voor het beoordelen en belonen van de bestuurder ontwikkelen en het beoordelingsgesprek met de bestuurder voeren. Bespreekt inhoudelijke en procedurele aspecten van het beoordelingsgesprek, en verdiept het inzicht in de gespreksvoering en het gedrag dat bevorderend en belemmerend kan werken. Ook wordt aandacht besteed aan de beloningscode en de toepassing daarvan.

'De voorzitter van de RvC' – Specialisatie

In juni 2012

Geeft handvatten voor het invullen van de rol als voorzitter en biedt de gelegenheid om het inzicht in en het omgaan met lastige situaties samen met collega-voorzitters uit te diepen. Onderwerpen zijn onder meer: de relatie met de bestuurder, namens de RvC aanspreekpunt zijn voor anderen, de zelfevaluatie van de RvC en de evaluatie van individuele leden en zorgen voor adequate oordeels- en besluitvorming als effectief team.

Voor onderstaande workshops die in december 2011 worden gegeven zijn nog plaatsen beschikbaar en kunt u zich nog aanmelden:

Workshop 'Basiskennis voor toezicht op financiën' - Basis (Donderdag 1 december 2011 van 09.30 – 18.00 uur, vergader- en congrescentrum Domus Medica te Utrecht)

Workshop 'Juridische vraagstukken voor de RvC' - Verdieping (Dinsdag 13 december 2011 van 09.30 – 17.30 uur, Grand Hotel Karel V te Utrecht)

Als u geen nieuwsbrief van VTW meer wilt ontvangen, [klik hier](#).